

Rozdział 4

Rozliczenia z Unią Europejską

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej związane jest z uczestnictwem w systemie finansowym UE, obejmującym przede wszystkim budżet ogólny UE. Budżet ten, akceptowany jest corocznie przez Radę UE i Parlament Europejski, tzw. władzę budżetową UE na wniosek Komisji Europejskiej i mieści się w ramach wieloletniego planu finansowego UE – perspektywy finansowej (obecnie jest to perspektywa 2007-2013). Wysokość polskiej składki do budżetu UE oraz wysokość potencjalnych transferów do Polski jest ograniczona limitami wyznaczonymi w perspektywie finansowej, a doprecyzowanymi w rocznych budżetach UE.

Rok 2009 był trzecim rokiem obowiązywania perspektywy finansowej 2007-2013. Większość środków napływających do Polski związana była z płatnościami w ramach tej właśnie perspektywy, podczas gdy środki napływające z tytułu poprzedniej perspektywy finansowej (2004-2006) stanowiły nieznaczną część transferów.

Bilans, wynikający z napływu środków z UE, w tym środków stanowiących dochody budżetu państwa oraz środków przekazanych do budżetu UE w 2009 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Treść		ustawa/planowany napływ środków	wykonanie/faktyczny napływ środków
		w tys. zł*	
1		2	3
I.	ŚRODKI PRZEKAZANE PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ	44.208.165	36.211.370
1.	Program przedakcesyjny ISPA (Fundusz Spójności)	676.851	716.411
2.	Program Transition Facility	47.439	55.744
3.	Środki na finansowanie projektów realizowanych z funduszy w ramach działu 3a budżetu UE, Programu ogólnego "Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi"	118.670	24.839
4.	Programy realizowane z udziałem funduszy strukturalnych (w ramach perspektywy finansowej 2004-2006)	568.765	2.938.639
5.	Projekty realizowane z udziałem środków z Funduszu Spójności (w ramach perspektywy finansowej 2004-2006)	3.392.880	2.974.006
6.	Programy NSRO (w ramach perspektywy finansowej 2007-2013)	25.314.331	17.942.330
7.	Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich	72.205	116.421
8.	Zadania wynikające ze Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej	14.017.024	10.914.980
	- w tym Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	6.548.735	4.298.507
9.	Pozostałe transfery**	-	528.000
II.	ŚRODKI PRZEKAZANE DO BUDŻETU UE	13.403.921	13.403.920
1.	Środki własne UE (składka do budżetu UE)	13.403.921	13.403.920
III.	RÓŻNICA (I-II)	30.804.244	22.807.449

* prognoza wpływów przeliczona zgodnie ze średnim kursem PLN/EUR prognozowanym w Ustawie budżetowej na 2009 r., zaś faktyczny napływ środków przeliczony z euro na złote po średniorocznym kursie NBP z roku 2009 – 4,3273 lub po faktycznym kursie wykorzystanym do przewalutowania środków z euro na złote. W wyniku omówionych wyżej różnic kursowych wpłynęły do budżetu państwa z tytułu przeliczenia refundacji WPR z euro na złote środki w kwocie 1.831.872 tys. zł, które nie zostały ujęte w powyższej tabeli.

** kwota pozostałych transferów nie jest prognozowana w Ustawie budżetowej, faktyczny napływ środków jest szacowany na podstawie danych z NBP.

Poniższe zestawienie przedstawia napływ niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

Treść		ustawa/planowany napływ środków	wykonanie/faktyczny napływ środków
		w tys. zł*	
1		2	3
1.	Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego	631.632	468.504
2.	Szwajcarsko – Polski Program Współpracy	95.596	53

* jak wyżej

Środki na finansowanie programów i projektów

Środki pochodzące z programów realizowanych ze środków Unii Europejskiej, ujmowane były w ustawie budżetowej na rok 2009 na podstawie art. 99 ust. 2 pkt 9 i pkt 10 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.)

W ustawie budżetowej na rok 2009 środki te zostały zaprezentowane w załączniku, który obejmował:

1. wykaz realizowanych programów pomocy przedakcesyjnej w podziale na programy ISPA Środowisko (Fundusz Spójności) i ISPA Transport (Fundusz Spójności),
2. program Transition Facility (Środki Przejściowe),
3. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
4. Szwajcarsko – Polski Program Współpracy,
5. dział 3a budżetu UE Programu ogólnego „Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi (SOLID)”,
6. wykaz programów, które są realizowane z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w podziale na programy realizowane w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006.

W ramach programu ISPA (Fundusz Spójności) planowano napływ i wydatkowanie środków bezzwrotnych w 2009 r. w wysokości 202.045 tys. euro (676.851 tys. zł), z tego w ramach ISPA Środowisko (Fundusz Spójności) 115.802 tys. euro i ISPA Transport (Fundusz Spójności) 86.243 tys. euro. Natomiast faktycznie na program ISPA (Fundusz Spójności) wpłynęły środki w wysokości 153.176 tys. euro (662.839 tys. zł), a wykorzystano 165.556 tys. euro (716.411 tys. zł), co stanowi 82% planu.

W ramach programu Transition Facility (Środki Przejściowe) planowano napływ i wydatkowanie środków bezzwrotnych w 2009 r. w wysokości 14.161 tys. euro (47.439 tys. zł), natomiast faktycznie wpłynęło 7.800 tys. euro (33.753 tys. zł), a wykorzystano 12.882 tys. euro (55.744 tys. zł), co stanowi 91% planu.

W ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego planowano napływ i wydatkowanie środków bezzwrotnych w 2009 r. w wysokości 188.547 tys. euro (631.632 tys. zł), natomiast faktycznie wpłynęło 110.385 tys. euro (477.669 tys. zł), a wykorzystano 108.267 tys. euro (468.504 tys. zł), co stanowi 57% planu. Niskie wykorzystanie środków w stosunku do zaplanowanego poziomu, wynika z opóźnień we wdrażaniu ww. mechanizmów.

W ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy planowano napływ i wydatkowanie środków bezzwrotnych w 2009 r. w wysokości 46.632 tys. CHF (95.596 tys. zł), natomiast faktycznie wpłynęło 120 tys. CHF (332 tys. zł), a wykorzystano 19 tys. CHF (53 tys. zł), co stanowi 0,04% planu. Rok 2009 był pierwszym rokiem wdrażania programu, niskie wykorzystanie środków w stosunku do zaplanowanego, wynika z opóźnień w jego wdrażaniu.

W ramach środków na finansowanie projektów realizowanych z funduszy w ramach działu 3a budżetu UE Programu ogólnego SOLID planowano napływ i wydatkowanie środków bezzwrotnych w 2009 r. w wysokości 35.424 tys. euro (118.670 tys. zł). Faktycznie wpłynęło 13.771 tys. euro (59.591 tys. zł), a wykorzystano 5.740 tys. euro (24.839 tys. zł), co stanowi 16% planu. Polska otrzymała z Komisji Europejskiej tylko zaliczki na zatwierdzone programy roczne 2007-2009. Zaliczki te zostały wypłacone automatycznie po zatwierdzeniu przez KE danego programu rocznego. Obowiązujące w ramach SOLID procedury przewidują, iż oprócz zaliczek wypłacane jest tylko saldo dla każdego programu rocznego, po przedłożeniu do KE odpowiednich dokumentów. Obecnie dokumenty te są dopiero w trakcie przygotowywania. Ponadto należy zauważyć, że w połowie 2009 roku Komisja Europejska, na podstawie doświadczeń zebranych po uruchomieniu funduszy realizowanych w ramach programu ogólnego SOLID, podjęła decyzję o wydłużeniu terminu kwalifikowalności wydatków w celu umożliwienia Państwom Członkowskim skutecznego wdrożenia ww. Programu.

W ustawie budżetowej na rok 2009 w ramach programów realizowanych z udziałem funduszy strukturalnych przewidywano wykorzystanie środków w 2009 r. w wysokości 169.781 tys. euro (568.765 tys. zł). Natomiast w 2009 r. faktycznie uzyskano środki z Unii Europejskiej w wysokości 165.510 tys. euro (677.266 tys. zł), a wykorzystano 679.093 tys. euro (2.938.639 tys. zł), co stanowi 399,9% planu. Wykorzystanie środków w ramach poszczególnych programów kształtowało się w sposób następujący:

- Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw – 124.921 tys. euro,
- Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich – 164.351 tys. euro,
- Program Operacyjny Transport – 11.904 tys. euro,
- Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich – 28.708 tys. euro,
- Program Operacyjny Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb – 37.897 tys. euro,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – 298.028 tys. euro,
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna – 51 tys. euro,
- Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL – 4.584 tys. euro,
- Inicjatywa Wspólnotowa INTERREG – 8.648 tys. euro.

W ramach Funduszu Spójności przewidywano napływ środków w wysokości 1.012.800 tys. euro (3.392.880 tys. zł). W 2009 r. wpłynęło 683.639 tys. euro (2.958.311 tys. zł), a wykorzystano 687.266 tys. euro (2.974.006 tys. zł) co stanowi 68% planu.

Środki przekazywane do Instytucji Zarządzających i Pośredniczących są wyższe aniżeli kwoty otrzymane z tytułu refundacji wydatków z Komisji Europejskiej, ponieważ państwo członkowskie ma za zadanie pokrycie ostatnich 5% alokacji z własnych środków, które zostaną przez KE zwrócone dopiero przy wypłacie salda końcowego. Wypłata w/w środków jest uwarunkowana przedstawieniem KE ostatecznego rozliczenia poszczególnych programów. Należy jednocześnie dodać, że w dokumentach programowych oraz wytycznych KE nie ma wskazanej konkretnej daty wypłaty wyżej omówionych środków.

Ponadto należy zauważyć, że w trakcie wdrażania programów operacyjnych perspektywy finansowej 2004-2006 został dopuszczony mechanizm tzw. nadkontraktacji, którego celem było maksymalne wykorzystanie przyznanej Polsce alokacji.

Należy również pamiętać o wahaniami kursu w przeciągu całego okresu programowania 2004-2006 oraz związanymi z tym zmianami dostępnej w polskich złotych alokacji. Albowiem w przypadku podpisania umowy o dofinansowanie przy wysokim kursie PLN/EURO, a następnie realizowaniu projektu przez kilka lat i w konsekwencji sprawozdaniu wydatków poniesionych na rzecz projektu po niższym kursie PLN/EURO automatycznie powoduje to konieczność pokrycia tak powstałej straty przez stronę polską oraz wypłaty na rzecz

beneficjenta pełnego zobowiązania w polskich złotych wynikającego z tytułu podpisanej umowy o dofinansowanie.

Środki pochodzące z programów realizowanych ze środków Unii Europejskiej ujęte zostały w ustawie budżetowej na rok 2009 w Wykazie Programów Operacyjnych realizowanych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego w latach 2007-2013, na podstawie art. 206 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych. Obejmowały one:

1. Programy w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO):
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
 - Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
 - Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
 - Program Operacyjny Pomoc Techniczna na lata 2007-2013,
 - Program Operacyjny Europejska Współpraca Terytorialna,
 - Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa,
 - Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,
 - Regionalne Programy Operacyjne.
2. Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich.

W ustawie budżetowej na rok 2009 środki te zaprezentowane były w 3 częściach:

1. Wykaz Programów Operacyjnych realizowanych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego w latach 2007-2013.
2. Plan dochodów i wydatków budżetu państwa w podziale na programy w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego w latach 2007-2013.
3. Plan wydatków na 2009 r. na realizację programów operacyjnych w podziale na części budżetowe, działy i rozdziały w ramach NSRO 2007 – 2013 i Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nabrzeżnych Obszarów Rybackich.

W ustawie budżetowej na 2009 r. w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego w latach 2007-2013 w zakresie umów zawartych z beneficjentami zaplanowane zostały kwoty:

- wkład Unii Europejskiej w wysokości 30.876.105 tys. zł, z czego zrealizowano 64.292.916 tys. zł, w tym na:

- NSRO zaplanowano 30.801.522 tys. zł, z czego zrealizowano 64.068.552 tys. zł,
- PO Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nabrzeżnych Obszarów Rybackich zaplanowano 74.583 tys. zł, z czego zrealizowano 224.364 tys. zł,
- wkład Budżetu Państwa w wysokości 3.979.339 tys. zł, z czego zrealizowano 8.042.258 tys. zł, w tym na:
 - na NSRO zaplanowano 3.954.477 tys. zł, z czego zrealizowano 7.967.470 tys. zł,
 - na PO Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nabrzeżnych Obszarów Rybackich zaplanowano 24.862 tys. zł, z czego zrealizowano 74.788 tys. zł.

W ustawie budżetowej na 2009 r. w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego w latach 2007-2013 w zakresie wydatków beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność zaplanowane zostały kwoty:

- wkład Unii Europejskiej w wysokości 30.876.105 tys. zł, z czego zrealizowano 14.232.434 tys. zł, w tym na:
 - NSRO zaplanowano 30.801.522 tys. zł, z czego zrealizowano 14.125.431 tys. zł,
 - PO Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nabrzeżnych Obszarów Rybackich zaplanowano kwotę 74.583 tys. zł, z czego zrealizowano 107.003 tys. zł,
- wkład Budżetu Państwa w wysokości 3.979.339 tys. zł, z czego zrealizowano 1.481.141 tys. zł, w tym na:
 - NSRO zaplanowano 3.954.477 tys. zł, z czego zrealizowano 1.445.473 tys. zł,
 - PO Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nabrzeżnych Obszarów Rybackich zaplanowano kwotę 24.862 tys. zł, z czego zrealizowano 35.668 tys. zł.

W ustawie budżetowej na rok 2009 w zakresie programów operacyjnych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 oraz PO Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nabrzeżnych Obszarów Rybackich zaplanowano dochody w wysokości 25.386.536 tys. zł, w tym dochody w ramach programów NSRO w wysokości 25.314.331 tys. zł, natomiast dochody w ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nabrzeżnych Obszarów Rybackich w kwocie 72.205 tys. zł. Wykonanie dochodów w 2009 roku ogółem dla wszystkich Programów Operacyjnych wyniosło 18.058.751 tys. zł, co stanowi 71,1% planu.

Wydatki na 2009 rok w ramach NSRO i Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nabrzeżnych Obszarów Rybackich zaplanowano w wysokości 9.485.474 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 17.227.711 tys. zł, z czego zrealizowano 16.082.068 tys. zł, co stanowi 93,3% planu po zmianach.

W ramach powyższych kwot na wydatki:

1. NSRO 2007-2013 zaplanowano środki z:

- Unii Europejskiej – w wysokości 7.055.122 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 14.460.991 tys. zł, z czego zrealizowano 13.472.985 tys. zł, co stanowi 93,2% planu po zmianach,
- Budżetu Państwa – 2.334.076 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 2.608.644 tys. zł, z czego zrealizowano 2.453.948 tys. zł, co stanowi 94,1% planu po zmianach.

2. Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich zaplanowano środki z:

- Unii Europejskiej – w wysokości 72.205 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 118.555 tys. zł, z czego zrealizowano 116.351 tys. zł, co stanowi 98,1% planu po zmianach,
- Budżetu Państwa – 24.071 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 39.521 tys. zł, z czego zrealizowano 38.784 tys. zł, co stanowi 98,1% planu po zmianach.

Plan wydatków na 2009 rok na realizację programów operacyjnych w ramach NSRO 2007-2013 oraz PO Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich został przedstawiony w podziale na części, działy i rozdziały w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

Największe wydatki zostały zrealizowane w ramach następujących Programów Operacyjnych:

- Regionalne Programy Operacyjne – plan po zmianach wyniósł 6.088.567 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 5.991.485 tys. zł, z tego odpowiednio:
 - Unia Europejska – 5.485.567 tys. zł, z czego zrealizowano 5.409.583 tys. zł,
 - Budżet Państwa – 603.000 tys. zł, z czego zrealizowano 581.902 tys. zł,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki – plan po zmianach wyniósł 4.398.219 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 3.836.584 tys. zł, z tego odpowiednio:
 - Unia Europejska – 3.932.595 tys. zł, z czego zrealizowano 3.444.938 tys. zł,
 - Budżet Państwa – 465.624 tys. zł, z czego zrealizowano 391.646 tys. zł,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – plan po zmianach wyniósł 3.545.143 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 3.349.837 tys. zł, z tego odpowiednio:
 - Unia Europejska – 2.440.300 tys. zł, z czego zrealizowano 2.258.936 tys. zł,
 - Budżet Państwa – 1.104.843 tys. zł, z czego zrealizowano 1.090.901 tys. zł,

- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – plan po zmianach wyniósł 2.161.893 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 1.928.011 tys. zł, z tego odpowiednio:
 - Unia Europejska – 1.835.999 tys. zł, z czego zrealizowano 1.637.533 tys. zł,
 - Budżet Państwa – 325.894 tys. zł, z czego zrealizowano 290.478 tys. zł,
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2007-2013 – plan po zmianach wyniósł 316.623 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 271.486 tys. zł, z tego odpowiednio:
 - Unia Europejska – 269.207 tys. zł, z czego zrealizowano 230.751 tys. zł,
 - Budżet Państwa – 47.416 tys. zł, z czego zrealizowano 40.735 tys. zł.

Na wykorzystanie ww. wydatków przeznaczono środki ujęte na etapie planowania ustawy budżetowej w budżetach dysponentów jak i uruchomione decyzjami Ministra Finansów z rezerwy celowej „Finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej, programów operacyjnych, w tym programów pomocy technicznej, innych programów finansowanych z budżetu Unii Europejskiej, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i EOG, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, a także na pokrycie potrzeb wynikających z różnic kursowych przy realizacji programów finansowanych z UE oraz kontraktów wojewódzkich (w tym do kwoty 100 mln zł na sfinansowanie zobowiązań roku 2008), a także Program budowy i naprawy dróg lokalnych”.

Największe wykorzystanie wydatków w związku z realizacją programów unijnych wystąpiło w następujących częściach budżetowych:

- Rozwój regionalny w kwocie ogółem 8.896.390 tys. zł, z tego:
 - Unia Europejska – 8.025.487 tys. zł,
 - Budżet Państwa – 870.903 tys. zł.

W ramach części Rozwój regionalny ujęte zostały przede wszystkim wydatki na realizację Regionalnych Programów Operacyjnych oraz komponentu regionalnego PO KL. Należy zauważyć, że dotacje rozwojowe dla samorządów województw, działających jako instytucja zarządzająca lub jako instytucja pośrednicząca, były udzielane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

- Transport w kwocie ogółem 2.540.688 tys. zł, z tego:
 - Unia Europejska – 1.483.884 tys. zł,
 - Budżet Państwa – 1.056.804 tys. zł.

W ramach części Transport środki te były przeznaczone głównie na inwestycje związane z drogami w 2009 roku i realizowane w ramach m. in. Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Zadania w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej (WPR)

Finansowanie WPR w roku 2009

Zadania w zakresie WPR w części stanowiącej unijny wkład płatności, zgodnie z obowiązującym w Unii Europejskiej prawem, są prefinansowane przez budżety krajowe państw członkowskich. Udokumentowane wydatki są zwracane ze środków budżetu unijnego po ich weryfikacji, w terminach ustalonych przez UE.

Niezależnie od środków na prefinansowanie zadań, które zostały zrefundowane z budżetu UE, w roku 2009, podobnie jak w latach ubiegłych, z budżetu krajowego finansowane były zadania WPR w ramach wydatków budżetowych na współfinansowanie PROW 2007-2013, działań interwencyjnych, a także na uzupełnienie płatności bezpośrednich.

Prefinansowanie WPR

Zgodnie z art. 14 rozporządzenia Rady (WE) Nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania WPR, środki przekazywane przez KE do państw członkowskich mają charakter refundacyjny. Warunkiem ich otrzymania jest wcześniejsze poniesienie określonych wydatków. Wymusza to prefinansowanie, które jest realizowane w formie nieoprocentowanych pożyczek z rozchodów budżetu państwa. Otrzymywane z KE refundacje wpłacane były w roku 2009 na dochody budżetowe. Jednocześnie ze środków zaplanowanych w budżetach części Rozwój wsi i Rynki rolne spłacane były pożyczki zaciągnięte przez agencje płatnicze, tj. środki te były wpłacane przez agencje płatnicze na rachunek, z którego pochodziły pożyczki na prefinansowanie (tj. rachunek do obsługi rozchodów i przychodów budżetu państwa).

W ustawie budżetowej na rok 2009 na finansowanie WPR zaplanowano rozchody budżetu państwa w wysokości 16.169.401 tys. zł. Na etapie nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2009, w oparciu o przewidywane wykonanie roku 2009, a także możliwości w zakresie współfinansowania tych płatności z wydatków budżetu państwa, wyszacowano kwotę rozchodów w wysokości 12.905.000 tys. zł. Ostatecznie rozchody na realizację WPR wykonane zostały w wysokości 13.891.962 tys. zł.

Podobnie jak w roku 2008, z wydatków budżetu państwa dokonana została spłata pożyczek agencji płatniczych na realizację WPR. Przychody z tytułu WPR zaplanowane zostały w wysokości 12.258.754 tys. zł. Podczas nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2009, w oparciu o przewidywane wykonanie roku 2009, a także wysokość wydatków budżetu państwa na spłatę pożyczek agencji płatniczych, wyszacowano kwotę przychodów w wysokości 10.895.012 tys. zł. Przychody na realizację WPR wykonane zostały w wysokości 9.291.141 tys. zł.

Zestawienie rozchodów i przychodów budżetowych związanych z realizacją WPR w 2009 r.:

Wyszczególnienie	Ustawa 2009 r.	Ustawa 2009 r. po nowelizacji	Wykonanie 2009 r.	4:2	4:3
	w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	12.258.754	10.895.012	9.291.141	75,8	85,3
Rozchody	16.169.401	12.905.000	13.891.962	85,9	107,6

Kwoty ujęte w powyższej tabeli obejmują także wyprzedzające finansowanie niektórych działań w ramach PROW 2007-13 realizowanych z pośrednictwem BGK.

Transfery z Unii Europejskiej i ich rozdysponowanie

Zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) Nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania Wspólnej Polityki Rolnej – przekazanie płatności miesięcznych na rzecz Państwa Członkowskiego odbywa się najpóźniej do 3 dnia roboczego drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano wydatków. W roku 2009 do budżetu państwa wpłynęło z powyższego tytułu 6.555.096 tys. zł.

W roku 2009 do Polski wpłynęły również środki z tytułu płatności pośrednich PROW 2007-13 w czterech transzach, których łączna wysokość wyniosła 4.298.507 tys. zł.

Ponadto, na dochody budżetu państwa wpłynęły środki z tytułu wspólnotowego finansowania zadań weterynaryjnych, a także z tytułu realizacji FADN (europejskiego systemu zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych), Wspólnej Polityki Rybackiej oraz Wieloletniego Programu Zbierania Danych Rybackich w wysokości 61.377 tys. zł.

Ogółem transfery z tytułu WPR

W roku 2009 Komisja Europejska przekazała do Polski z tytułu realizacji WPR środki w kwocie 2.913.882 tys. euro stanowiące równowartość 12.746.852 tys. zł.

Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Dochody z tytułu WPR	Plan transferów z UE po nowelizacji	Wykonanie
	w tys. zł	
1	2	3
Zadania realizowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (płatności inne niż PROW 2007-13)	5.479.194	4.948.456
Zadania realizowane przez Agencję Rynku Rolnego	1.917.787	1.606.640
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-13	6.548.735	4.298.507
Pozostałe transfery	71.308	61.377
Razem	14.017.024	10.914.980
Dodatnie różnice kursowe	1.793.829	1.831.872
Razem z dodatnimi różnicami kursowymi	15.810.853	12.746.852

Dochody budżetu państwa z tytułu realizacji WPR

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych wszystkie transfery z UE omówione w poprzednim rozdziale, które wpłynęły do Polski w roku 2009, stanowiły dochód budżetu państwa (część 77 – Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa).

Poza ww. transferami z budżetu UE do budżetu państwa wpłacane były dochody z tytułu realizacji tzw. finansowania wyprzedzającego niektórych działań PROW 2007-13 na podstawie art. 10a ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie WPR (Dz. U. Nr 187, poz. 1381, z późn. zm.). Z ww. tytułu do budżetu państwa wpłacona została kwota 986 tys. zł. W roku 2009 zostały wpłacone do budżetu państwa także środki odzyskane od beneficjentów z tytułu nienależnie zrealizowanych płatności finansowanych z funduszu EG EFOiGR, w łącznej wysokości 31.266 tys. zł.

Reasumując, do budżetu państwa przekazano w roku 2009 z tytułu realizacji WPR, uwzględniając dodatnie różnice kursowe, ogółem środki w wysokości 12.779.103 tys. zł. Szczegółowy podział planowanych i wykonanych dochodów z tytułu realizacji WPR w roku 2009 ujętych w części Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa przedstawia poniższe zestawienie.

Dochody z tytułu WPR	Plan	Plan po nowelizacji	Wykonanie	4:2	4:3
	w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Zadania realizowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (płatności w ramach: systemów wsparcia bezpośredniego oraz wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw, a także rynki rybołówstwa)	5.472.640	5.479.194	4.948.456	90,4	90,3
Zadania realizowane przez Agencję Rynku Rolnego	532.976	1.917.787	1.606.640	301,4	83,8
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-13	6.265.487	6.548.735	4.298.507	68,6	65,6
Pozostałe dochody*	156.786	188.344	93.628	59,7	49,7
Razem	12.427.889	14.134.060	10.947.231	88,1	77,5
Dodatnie różnice kursowe	-	1.793.829	1.831.872	-	102,1
Razem z dodatnimi różnicami kursowymi	12.427.889	15.927.889	12.779.103	102,8	80,2

*w tym dochody z tytułu tzw.: wyprzedzającego finansowania PROW 2007-13 oraz zwrotów z SG EFOiGR.

Poza opisanymi wyżej dochodami części Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa, do środków stanowiących dochody budżetu państwa związane z realizacją WPR, zaliczyć należy dochody części Rynki rolne z tytułu wpłaty składki restrukturyzacyjnej w wysokości 703.269 tys. zł. Dochody te nie były transferem z budżetu UE do Polski ani też nie wynikały z realizacji finansowania wyprzedzającego WPR, jednakże o równowartość wpłaconych do budżetu państwa środków z tego tytułu Komisja Europejska potrąciła przekazywane Polsce refundacje płatności z tytułu WPR.

Łączne wpłaty związane z realizacją WPR w roku 2009, tj. uwzględniające składkę restrukturyzacyjną przedstawia poniższa tabela.

Dochody z tytułu WPR	Plan	Plan po nowelizacji	Wykonanie	4:2	4:3
	w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Transfery z UE i inne dochody części 77 z tytułu WPR	12.427.889	14.134.060	10.947.231	88,1	77,5
Dodatnie różnice kursowe	-	1.793.829	1.831.872	-	102,1
Razem wpłaty na dochody części 77	12.427.889	15.927.889	12.779.103	102,8	80,2
Składka restrukturyzacyjna (część 35)	541.638	541.638	703.269	129,8	129,8
Razem	12.969.527	16.469.527	13.482.372	104,0	81,9

Wydatki na realizację WPR

Trzon wydatków na realizację WPR ujmowanych w paragrafie 2008 stanowią wydatki przeznaczone na spłatę pożyczek agencji płatniczych oraz wydatki na krajowe współfinansowanie płatności WPR ujmowane w paragrafie 284. Pozostałe, przeznaczone na WPR, wydatki ujęte w budżecie państwa na rok 2009 stanowiły wyprzedzające finansowanie niektórych zadań PROW 2007-13, a także koszty o charakterze operacyjnym i zobowiązania z tytułu PROW 2004-2006.

Wydatki na spłatę pożyczek agencji płatniczych w ustawie budżetowej na rok 2009 zaplanowane zostały w budżetach części Rozwój wsi i Rynki rolne w wysokości 75% planowanych wydatków na ten cel, pozostałe 25% ujęto w rezerwie celowej „Finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej, programów operacyjnych, w tym programów pomocy technicznej, innych programów finansowanych z budżetu Unii Europejskiej, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i EOG, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, a także na pokrycie potrzeb wynikających z różnic kursowych przy realizacji programów finansowanych z UE oraz kontraktów wojewódzkich (w tym do kwoty 100 mln zł na sfinansowanie zobowiązań roku 2008), a także Program budowy i naprawy dróg lokalnych”. Wydatki na krajowe współfinansowanie płatności WPR zostały w całości zaplanowane w ww. rezerwie celowej. W trakcie wykonywania budżetu w pierwszej kolejności rozdysponowywane były środki ujęte w budżetach ww. części. Wydatki te były także przeznaczane na krajowe współfinansowanie płatności WPR, po ich wcześniejszym przeniesieniu w trybie art. 148 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych. Po wyczerpaniu tych wydatków spłata pożyczek agencji płatniczych oraz krajowe współfinansowanie płatności wydatki WPR finansowane były ze środków ujętych w rezerwie celowej.

Pozostałe wydatki z tytułu realizacji WPR w roku 2009 stanowiły:

- finansowanie wyprzedzające następujących zadań realizowanych w ramach PROW 2007-2013, zaplanowane w części Budżety Wojewodów (dział Rolnictwo i łowiectwo), przeznaczone były na Pomoc Techniczną, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi oraz poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa poprzez scalanie gruntów. Ponadto Pomoc Techniczna w ramach PROW 2007-2013 zaplanowana w częściach: Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, Rolnictwo, oraz Urząd Zamówień Publicznych.
- wydatki o charakterze operacyjnym, które dotyczyły wynagrodzenia dla audytora za dokończenie audytu akredytacyjnego ARiMR, ale także nieplanowane wydatki na wynagrodzenie dla Banku Gospodarstwa Krajowego za obsługę mechanizmu pożyczek dla jednostek samorządu terytorialnego w ramach wyprzedzającego finansowania PROW 2007-2013 (umowa była negocjowana w roku 2009). Dodatkowym wydatkiem były także koszty wyroków sądowych i decyzji odwoławczych po zakończeniu PROW 2004-2006, zgłoszone w trakcie roku 2009 przez MRiRW.

Zestawienie wydatków związanych z realizacją WPR w roku 2009 przedstawia poniższa tabela.

Wydatki	Plan	Plan po zmianach	Wykonanie	4:2	4:3
	w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Wydatki na spłatę pożyczek ARiMR z tytułu realizacji WPR (płatności w ramach: systemów wsparcia bezpośredniego oraz wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw, a także rynki rybołówstwa)	4.104.749	4.941.903	4.941.903	120,4	100
Wydatki na spłatę pożyczek ARiMR z tytułu realizacji - Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-13	4.689.584	2.742.594	2.742.594	58,5	100
Wydatki na spłatę pożyczek – zadania WPR realizowane przez Agencję Rynku Rolnego	399.732	1.606.640	1.606.639	401,9	100
Wydatki na współfinansowanie zadań WPR realizowanych przez ARiMR (płatności w ramach: systemów wsparcia bezpośredniego oraz wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw)	-	3.292.208	3.292.095	-	100
Wydatki na współfinansowanie zadań WPR realizowanych przez ARiMR – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-13	-	967.858	965.983	-	99,8
Wydatki na współfinansowanie zadań WPR realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego	-	257.818	257.755	-	100
Pozostałe wydatki w ramach realizacji WPR (finansowanie wyprzedzające niektórych zadań PROW 2007-13 oraz wydatki operacyjne związane z realizacją WPR i zobowiązania PROW 2004-06)	562.080	216.775	181.290	32,3	83,6
Rezerwa celowa	5.359.578	-	-	-	-
Razem	15.115.723	14.025.796	13.988.259	92,5	99,7

Środki własne Unii Europejskiej

W ustawie budżetowej na 2009 r. wydatki części Środki własne Unii Europejskiej zaplanowano w wysokości 12.373.808 tys. zł.

Wysokość polskich wpłat do budżetu UE ulegała zmianie w trakcie roku ze względu na wprowadzenie korekt budżetu wspólnotowego.

Przyjęte przez władzę budżetową w listopadzie i grudniu 2008 r. korekty budżetu ogólnego UE spowodowały obniżenie poziomu składki za 2008 r. o 667.335 tys. zł. Nadpłatę tę Polska rozliczyła, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej razem z ratą składki za styczeń oraz luty 2009 r. w wysokości odpowiednio: 26 tys. zł oraz 667.309 tys. zł.

Mimo rozliczenia nadpłaty limit wydatków części Środki własne Unii Europejskiej okazał się niewystarczający na pokrycie w miesiącu grudniu 2009 r. płatności wysokości polskiej składki do budżetu UE. Wyższa od zakładanej realizacja wydatków wynikała głównie z zapłaty skutków finansowych zw. z wejściem w życie zapisów nowej decyzji o zasobach własnych UE, zmiany prognoz makroekonomicznych uwzględniających skutki kryzysu gospodarczego oraz dodatkowych płatności z tytułu aktualizacji szacunków VAT i DNB za lata ubiegłe oraz z tytułu korekty na rzecz państw, które nie uczestniczyły w finansowaniu szczególnego działania lub polityki UE.

W konsekwencji konieczne okazało się zwiększenie limitu wydatków przeznaczonych na wpłatę składki do budżetu UE poprzez uruchomienie brakujących środków z rezerwy celowej w łącznej kwocie 1.030.113 tys. zł.

Przyjęta w styczniu 2010 r. korekta budżetu UE za 2009 r. spowodowała obniżenie poziomu polskiej składki za 2009 r. o kwotę 371.192 tys. zł. Polska rozliczyła tę nadpłatę, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej, razem z ratą składki za luty 2010 r. (poprzez pomniejszenie składki).

Plan finansowy na 2009 r. po zmianach wyniósł 13.403.921 tys. zł.

Zrealizowane w 2009 r. wydatki stanowiły 100% planu po zmianach i wyniosły 13.403.920 tys. zł.